

Atlas școlar

Viețuitoare și medii de viață

Biologie
Clasa a V-a

Argument	5	Harta utilizării terenurilor în România	23
<div style="background-color: #f4a460; padding: 5px;">Laboratorul de biologie – metode și instrumente de investigare a mediului înconjurător</div>		Animale domestice (păsări de curte)	24
Observații cu microscopul optic, în laboratorul de biologie	6	1. Rase de găini	24
Instrumente, dispozitive și alte materiale utilizate în laborator	7	2. Rase de curcani	24
<div style="background-color: #f4a460; padding: 5px;">Viețuitoare din mediu apropiat și îndepărtat (grădină, parc, livadă, pajiște, pădure, ape curgătoare/stătătoare)</div>		3. Rase de rațe	25
De la atom la biosferă	8	4. Rase de găște	25
Tipuri de ecosisteme	9	Animale domestice	26
Regnurile lumii vii	9	1. Rase de vaci	26
Adaptări la mediul terestru	10	2. Rase de oi	26
1. Adaptări legate de deplasare	10	3. Rase de cai	27
2. Adaptări pentru medii polare sau pentru sezonul rece	11	4. Rase de porci	27
3. Adaptări pentru medii aride sau pentru sezonul cald	11	Animale domestice/de companie	28
Adaptări la mediul aerian	12	1. Rase de câini	28
1. Grupe de animale adaptate la zbor	12	2. Rase de pisici	29
2. Tipuri de aripi la insecte	12	Animale de companie	30
3. Adaptări ale păsărilor	13	Impactul activităților omenești asupra mediului	32
4. Adaptări ale mamiferelor zburătoare	13	Harta despăduririlor pe glob	32
Adaptări la mediul acvatic	14	Harta emisiilor de dioxid de carbon (CO₂)	33
1. Adaptări ale plantelor acvatice	14	Top 5 specii de plante pe cale de dispariție	34
2. Adaptări ale peștilor	14	Top 5 animale pe cale de dispariție	35
3. Adaptări ale amfibienilor	15	<div style="background-color: #f4a460; padding: 5px;">Alte medii de viață din țara noastră (peștera, Delta Dunării, Marea Neagră) și din alte zone ale planetei)</div>	
4. Adaptări ale reptilelor	15	Specii protejate în România	36
5. Adaptări ale păsărilor	15	România – parcuri naționale și naturale	37
6. Adaptări ale mamiferelor	15	Viața în peșteri	38
Homocromia	16	Fauna peșterilor din România	39
Mimetismul	17	Rezervația Biosferei Delta Dunării	40
Comunicarea	17	Viețuitoare din Marea Neagră	42
Relații între viețuitoare	18	Principalele biomuri ale Terrei	44
1. Relații intraspecifice (între membrii aceleiași specii)	18	Pădurea ecuatorială	46
2. Relații interspecifice (între indivizi din specii diferite)	19	Pădurea musonică	48
Relații trofice între viețuitoare	20	Savana	49
Harta utilizării terenurilor pe glob	22	Deșertul tropical	50
		Zona mediteraneană	51
		Stepa	52
		Deșertul temperat	53
		Pădurile de foioase	54
		Pădurile de conifere	55
		Tundra	56
		Regiunile subpolare și polare	57

Bacterii	58
Protiste	59
Ciuperci/Fungi	60
Plante	
Mușchi	61
Ferigi	61
Gimnosperme	62
Angiosperme dicotiledonate	64
Angiosperme monocotiledonate	65
Animale	
Spongieri	66
Celenterate	66
Viermi	67
Moluște	68
1. Gasteropode (melci)	68
2. Bivalve (scoici)	68
3. Cefalopode	68
Artropode – miriapode, arahnide, crustacee, insecte	69
1. Miriapode	69
2. Arahnide (păianjeni)	69
3. Crustacee	69
4. Insecte	70
VERTEBRATE	
Pești	72
1. Peștii cartilaginoși (rechinii)	72
2. Peștii cartilaginos-osoși (sturionii)	72
3. Peștii osoși	73

Amfibieni	
1. Tritoni	
2. Salamandre	
3. Broaște	
Reptile	
1. Țestoase	
2. Șopârle	
3. Șerpi	
4. Crocodili	
Păsări	
1. Păsări nezburătoare	
2. Păsări scurmătoare	
3. Păsări înotătoare	
4. Picioroange	
5. Păsări agățătoare	
6. Păsări răpitoare	
Mamifere	
1. Mamifere inferioare (marsupiale)	
2. Mamifere superioare	
Mamifere acvatice	
Mamifere insectivore	
Mamifere rozătoare	
Mamifere carnivore (mustelide)	
Mamifere carnivore (canide)	
Mamifere carnivore (feline)	
Mamifere erbivore	
Mamifere omnivore (urside)	
Mamifere omnivore (primate)	
Glosar	

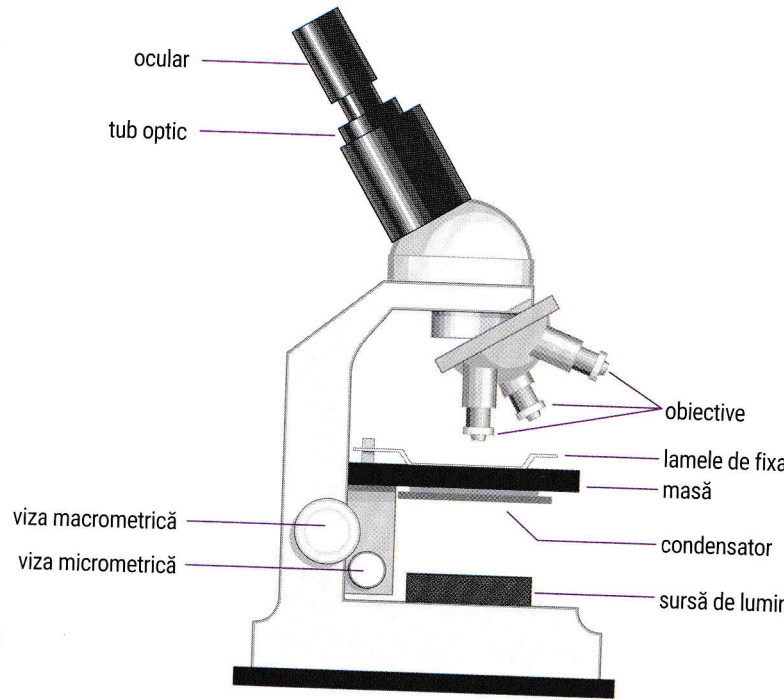
Competențe generale și specifice

- Explorarea sistemelor biologice, a proceselor și a fenomenelor cu instrumente și metode științifice**
  - Extragerea informațiilor din texte, filme, tabele, desene, scheme, ca surse pentru identificarea caracteristicilor unor sisteme biologice a unor procese și fenomene
  - Realizarea dirijată a unor activități simple de investigare pe baza unor fișe de lucru date
- Comunicarea adecvată în diferite contexte științifice și sociale**
  - Organizarea informațiilor științifice după un plan dat
  - Utilizarea adecvată a terminologiei specifice biologiei în comunicarea orală și scrisă
- Rezolvarea unor situații-problemă din lumea vie pe baza gândirii logice și a creativității**
  - Identificarea caracteristicilor sistemelor biologice pe baza modelelor
  - Utilizarea unor algoritmi cunoscuți în investigarea lumii vii
- Manifestarea unui stil de viață sănătos într-un mediu natural propice vieții**
  - Utilizarea achizițiilor din domeniul biologiei în viața cotidiană
  - Recunoașterea consecințelor activităților umane și ale propriului comportament asupra mediului înconjurător

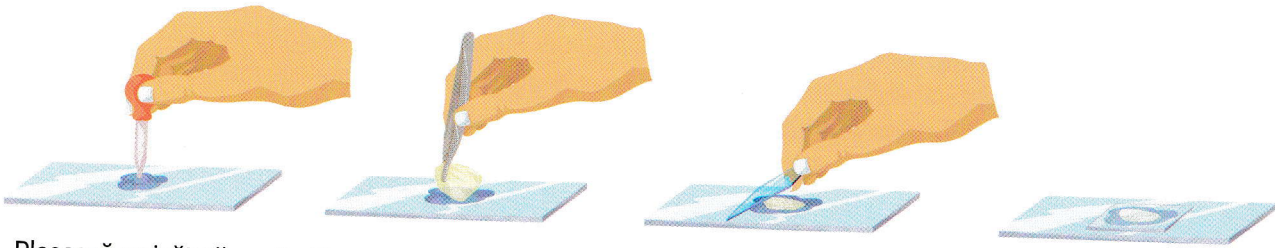
1. Părțile componente ale unui microscop optic

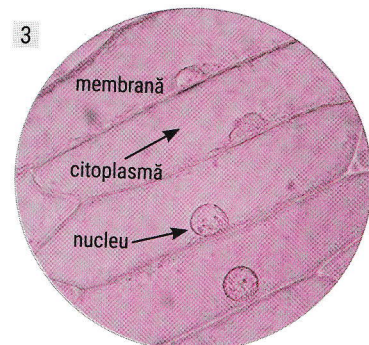
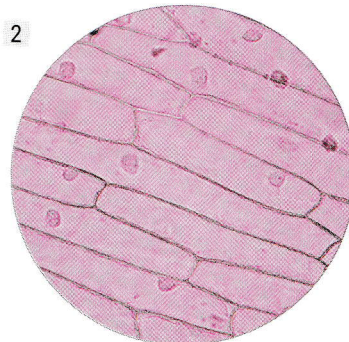
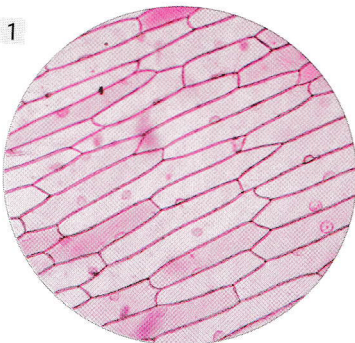
Microscop optic

2. Realizarea unui preparat microscopic

1. Plasează o picătură de apă în centrul lamei microscopice.
2. Plasează o foiță de ceapă de pe fața externă a frunzei (cât mai subțire).
3. Așază deasupra foiței de ceapă lamela, mai întâi cu una dintre margini; coboară apoi lamela până în poziția orizontală. Preparatul este gata.

Foiță de ceapă observată la microscop prin obiective cu putere de mărire diferită: 10x (foto 1), 20x (foto 2), 40x (foto 3).

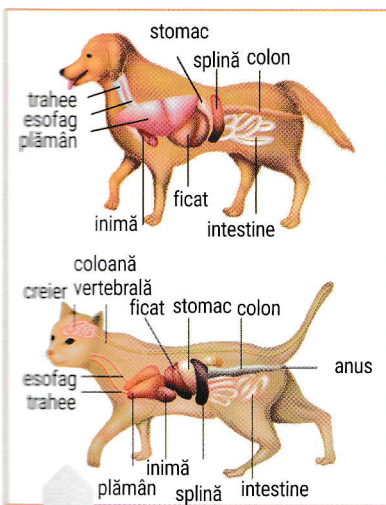
Instrumente, dispozitive și alte materiale utilizate în laborator

Filă de ierbar

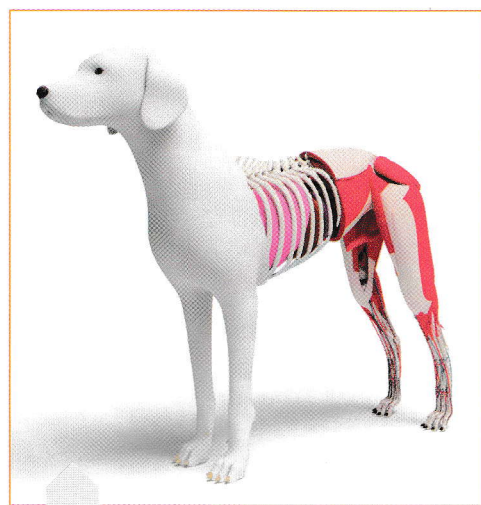
Insectar

Planșă didactică

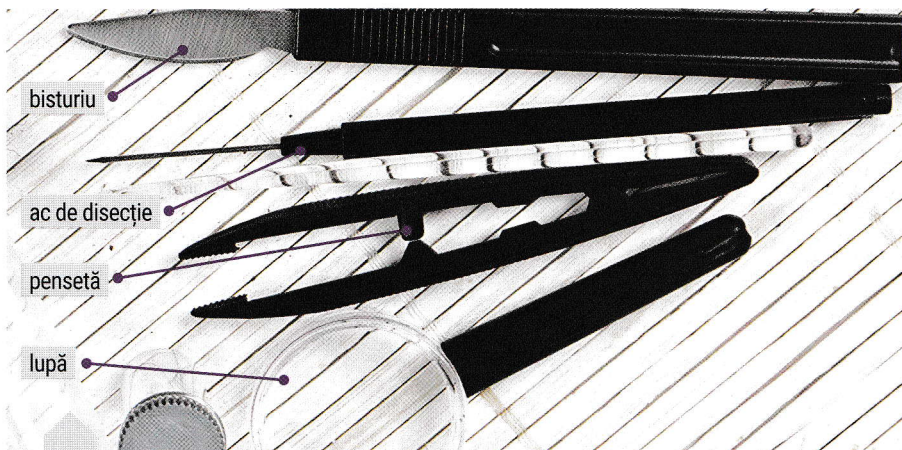
Animal împăiat

Mulaj

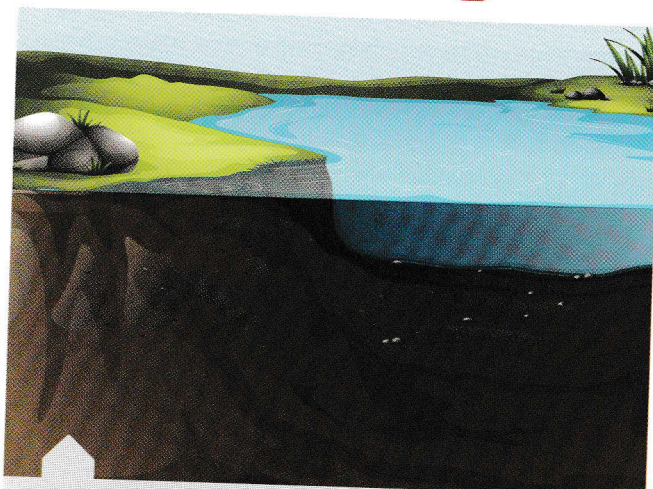
Observații cu lupa

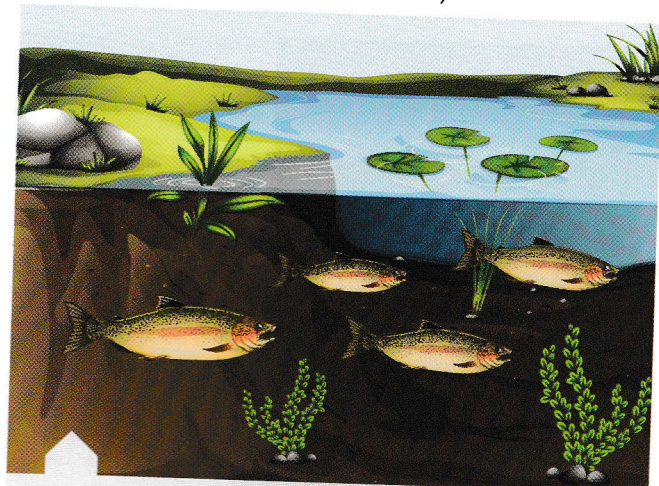
Instrumente utilizate în laboratorul de biologie

Mai multe ecosisteme, grupate în structuri mai complexe, formează **BIOMURI** (de exemplu, Delta Dunării, Marea Neagră, stepa, tundra etc. sunt biomuri).

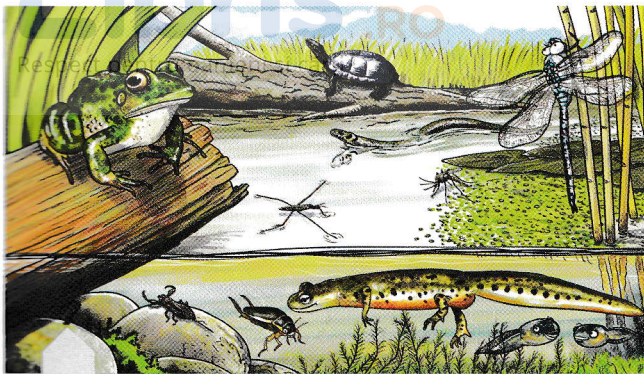

Biotop – parte naturală, lipsită de viață a unui ecosistem

Ecosistem (biotop + biocenoză)

Tipuri de ecosisteme

Ecosistemul unui lac

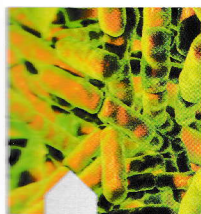

Ecosistemul unui recif de corali

Ecosistem de deșert tropical

Regnurile lumii vii

1 Regnul Monera (bacterii)

2 Regnul Protista (eucariote uni- și pluricelulare)

3 Regnul Fungi (ciuperci și licheni)

4 Regnul Plantae (plante)

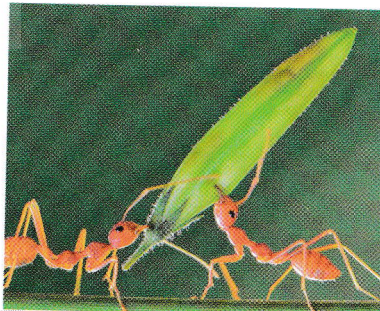

5 Regnul Animalia (animale)

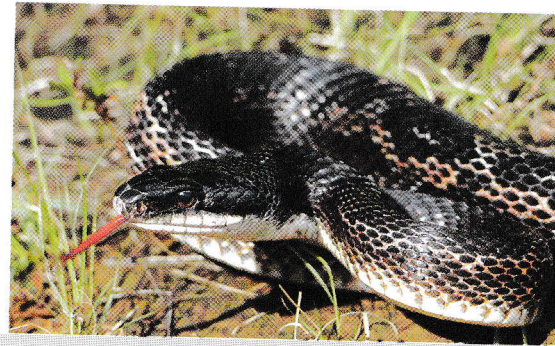
Adaptări la mediul terestru

1. Adaptări legate de deplasare

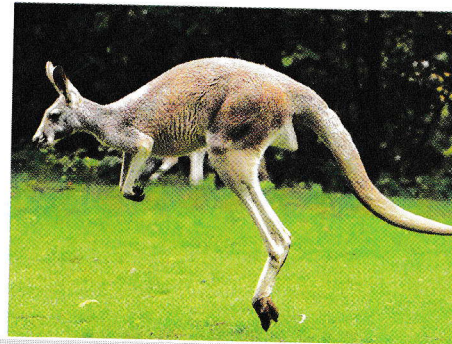
Respect pentru oameni și cărți

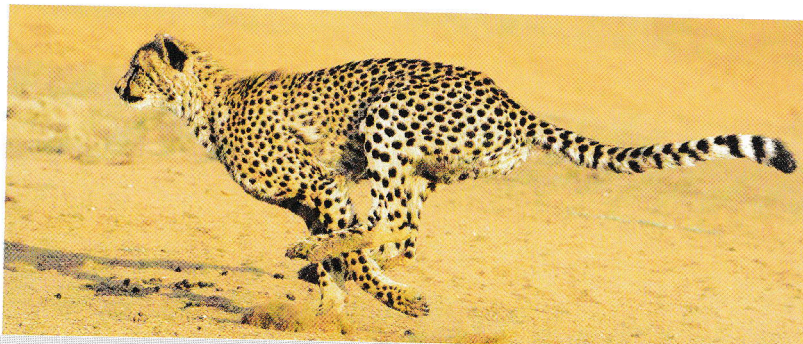
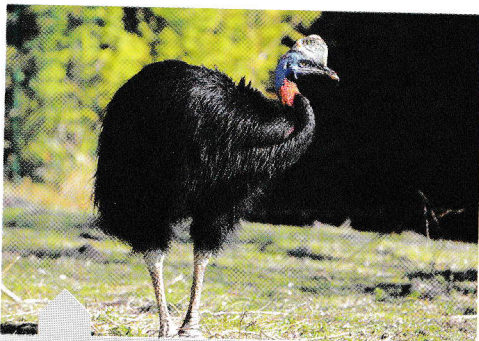
Unele insecte (urechelnița, furnicile), unii amfibieni (broțăcelul) și o serie de mamifere (veverița) prezintă adaptări care le permit să se agațe de diverse elemente din mediul de viață.

Unele moluște (melcii) și reptile (șerpii) prezintă adaptări pentru deplasarea prin târâre.

Alte animale terestre se deplasează prin salturi (amfibieni – broaște; mamifere inferioare – cangurul).

Majoritatea mamiferelor, dar și unele păsări (numite păsări alergătoare) se deplasează prin alergare.